

1. Referentie

Referentie	Depoortere, H. (2002). BAS! En de praktijk inzake alternatieve sancties. In C. Eliaerts (Ed.). <i>Constructief sanctioneren van jeugddelinquenten. Een commentaar bij vijf jaar werking van BAS!</i> (pp29-100). Brussel: VUBPress.
Taal	Nederlands
ISBN	90 5487 316 7
Publicatievorm	Bijdrage in reader

2. Abstract

BAS! bestaat uit twee diensten: de bemiddelingsdienst en de begeleidingsdienst voor alternatieve sancties. Dit hoofdstuk handelt over de begeleidingsdienst. De auteur is algemeen coördinator bij BAS! en beschrijft in deze bijdrage de dagelijkse praktijk van BAS! wat betreft alternatieve sancties voor minderjarigen, sinds de oprichting in 1995 tot 2000.

In een eerste deel maken we kennis met de vzw BAS! en haar voorgeschiedenis. Het tweede deel handelt over de relatie en samenwerking tussen BAS! en de jeugdrechtbanken. In het derde deel worden een aantal praktijkvoorbeelden aangehaald die de werking van drie projecten illustreren: gemeenschapsdiensten, het leerproject 'omgaan met drugs' en het 'Mag Da?'-project. Ook wordt er in een vierde alinea ingegaan op de recidivevraag. In het deel 'Straffen als deel van opvoeden!?' bespreekt Depoortere juridische en pedagogische principes van straffen op een theoretische manier, die hij dan toetst aan de praktijk bij BAS! Tenslotte toont men aan dat de werking van BAS! zich heeft laten inspireren door de principes die de Werkgroep Jeugdsanctierecht naar voren schoof in een platformtekst: verantwoordelijkheid van de jongere, constructief sanctioneren, respect voor de rechtswaarborgen en scheiding hulpverlening en gerechtelijk optreden.

3. Trefwoorden

Thema(s)	Politie & justitie
Trefwoord(en)	Alternatieve sancties, BAS!, begeleidingsdienst, gemeenschapsdienst, herstelrecht, jeugdbescherming, jeugdcriminologie, jeugddelinquentie, jeugdrecht, leerprojecten, minderjarigen, praktijkvoorbeeld

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Hans Depoortere BAS!vzw Slachthuislaan 29 1000 Brussel Tel: 02/ 219 80 80 Fax: 02/ 223 73 54 bas.b@skynet.be www.vzwbas.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Wat leert 5 jaar werking van BAS! wat betreft alternatieve sancties voor minderjarigen?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-	Beschrijvend onderzoek gebaseerd op persoonlijke praktijkervaring als coördinator
-------------	---

methode	
Onderzochte groep	Alle Nederlandstalige minderjarigen (Nederlandstalig) uit het arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde en Leuven die doorverwezen werden door de jeugdrechtsbank voor het uitvoeren van een alternatieve sanctie sinds het ontstaan van BAS! in 1995.
Bereik	Regionaal (arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde en Leuven)

7. Resultaten

Voorgeschiedenis BAS!	BAS! is opgericht als 'begeleidingsdienst van prestaties van opvoedkundige of filantropische aard van het gerechtelijke arrondissement Brussel'. In 1996 werd het herstelbemiddelings-experiment op poten gezet. Toen BAS! ook in Leuven actief werd, besloot de vzw, daarmee ingaand tegen haar oorspronkelijke uitgangsprincipes, dat men daar ook de begeleiding op zich zou nemen van alternatieve sancties die opgelegd werden als voorlopige maatregel
Jeugdrechtsbank	De vertrouwdeheid van de jeugdrechtsbank met de alternatieve sanctie als maatregel De jeugdrechtsbank is in de loop van de jaren steeds meer vertrouwd geraakt met alternatieve sancties. Toch staan de huidige wetgeving en de uitspraken van de jeugdrechtsbank een goede begeleiding soms in de weg. BAS! blijft balanceren op de slappe koord tussen waken over rechtswaarborgen die niet in de wet zijn ingeschreven en bijstand verlenen.
Alternatieve sancties bij BAS!	Gemeenschapsdiensten Een uitgewerkt praktijkvoorbeeld beschrijft hoe de begeleiding bij gemeenschapsdienst in zijn werk gaat. Het overgrote deel van de jongeren heeft de gemeenschapsdienst volledig afgewerkt en meestal met volledig respect voor de voorafgaandelijk gemaakte afspraken. BAS! heeft met de jeugdrechtsbank de afspraak gemaakt om 'rekening te houden met' het eindverslag van BAS! Meestal worden deze afspraken nageleefd. Sommige jeugdrechters schrijven een persoonlijke brief aan de jongere als afsluiting van het dossier. Problematische thuissituaties worden door BAS! niet doorgegeven aan de jeugdrechtsbank. Wel worden deze jongeren doorverwezen naar een vrijwillig kader van hulpverlening. Leerproject 'omgaan met drugs' Ook hier wordt er een concreet begeleidingsverhaal geschetst, gevolgd door een toelichting over de verschillende soorten druggebruik waar BAS! mee te maken krijgt (occasionele softdruggebruikers en doorwinterde harddruggebruikers of -dealers). Opnieuw slaagde het project bij een overgrote meerderheid van de deelnemers. Er wordt tevens op gewezen dat dit positieve resultaat betrekking heeft op het leerproces en onafhankelijk is van het wel of niet stoppen met illegaal druggebruik. 'Mag Da?'-project Het betreft hier een project dat pas opgestart is en slechts door twee jongeren gevolgd werd. Het project is bedoeld voor ouders van gewelds- of vermogensdelicten. Ze worden uitgedaagd om stil te staan bij een aantal aspecten en gevolgen van hun normovertredend gedrag. De ruimere recidivevraag Recidive hangt af van vele factoren en niet alleen van de inhoud of het slagen van de alternatieve sanctie. Zo is het gerechtelijk ingrijpen slechts een tussenkomst in een ruim tijdsbestek.. Toch blijkt uit een recent onderzoek van de KU Leuven dat recidive minder voorkomt na een alternatieve sanctie dan na een traditionele maatregel.
Straffen = opvoeden?	Voor velen staat straffen gelijk aan leedtoevoeging. BAS! is hier niet mee akkoord en wenst op een andere manier het beoogde doel, nl vermijden van ongewenst gedrag, te bereiken. Wel mag elke effectieve gerechtelijke reactie op jeugddelinquentie gerust 'straf' genoemd worden, omdat het een opgelegd karakter heeft. Een alternatieve sanctie, ook wel 'een maatregel van pedagogische of filantropische aard' genoemd, blijft zo een straf.
Principes en uitgangspunten jeugdsanctierecht	In een laatste deel wordt er aangetoond dat BAS! voldoet aan de principes die vastgelegd werden door de Werkgroep Jeugdsanctierecht in een platformtekst. Deze principes zijn: verantwoordelijkheid van de jongere, constructief sanctioneren, respect voor de rechtswaarborgen en scheiding hulpverlening en gerechtelijk optreden. In feite vormt dit afsluitende deel een samenvatting van wat in de voorgaande delen benadrukt werd: BAS! tracht de rechtswaarborgen van minderjarigen te respecteren en constructief te sanctioneren, ook al is dit in de praktijk niet altijd even eenvoudig en moet BAS! soms toegevingen doen.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Eliaerts, C. (Ed.) (2002). *Constructief sanctioneren van jeugddelinquenten. Een commentaar bij vijf jaar werking van BAS!* Brussel: VUBPress.

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

Depoortere maakt (als coördinator en dus vanuit praktijkervaring) de balans op van de werking van vijf jaar BAS! wat betreft alternatieve sancties.

De platformtekst van de Werkgroep Jeugdsanctierecht diende als uitgangspunt om aan de concrete werking van vzw BAS! gestalte te geven. Toch is het niet steeds eenvoudig om dit in de praktijk te brengen. In elk aspect van deze bijdrage komt dit knelpunt aan bod. Eerst en vooral in de beschrijving van de relatie tussen de jeugdrechtbank en BAS! maar ook in de talrijke uitgewerkte praktijkvoorbeelden. Niettegenstaande de knelpunten, kan men toch wel zeggen dat de drie besproken projecten van Bas! (gemeenschapsdienst, het leerproject 'omgaan met drugs' en het project 'Mag Da?'), succesvol zijn en dat een overgroot deel van de dossiers positief geëvalueerd werd.

Een veel geformuleerde kritiek op de praktijk van BAS! is dat de alternatieve sancties eerder gericht zijn op een positieve ervaring bij de jongere en zo het strafelement verwaarloosd wordt. Depoortere toont aan dat de alternatieve straffen voor BAS! nog steeds straffen zijn en dat ze een pedagogische finaliteit hebben. Voor Depoortere zijn de criteria voor effectief straffen in de opvoeding te vergelijken met de criteria voor effectief straffen in een justitiële context. Hij toetst deze criteria aan de werking van BAS! en komt tot het besluit dat BAS! beantwoordt aan deze criteria.

Ook slaagt BAS! er goed in om te beantwoorden aan de principes die vastgelegd werden door de Werkgroep Jeugdsanctierecht. Dit wordt in een laatste deel aangetoond.